№ 50 ۲۹ اوكته‌بر. ۱۹۰٦ سنه. يكشنبه. ۲۴ رمضان. ۱۳۲۴ سنه. ۵۰ نچى.

ГАЗЕТА
„Юлдузъ“
Цѣна 3 руб. на годъ.
Редакція и Контора:
Казань, номера «Сарай» № 9.
АДРЕСЪ:
Казань, редакція „ЮЛДУЗЪ“
Russie, Kazan, redaction
„Julduz“,
Плата за объявленія:
(25) и (15) коп.

يولدز

گازيته‌نك بهاسى:
برسنه‌اوچون (۳) صوم، آلتى آى
اوچون (۲) صوم، اوچ آى
اوچون (۱) صومدر.
اداره‌سى قزان بازارنده (سراى)
مسافرخانه‌سنده ۹ نچى نومرده‌در.
محررينى هركون كوندز ساعت
(۱۱) ده اداره‌ده كورمك ممكندر.
محرر وناشر: احمد هادى مقصودى.
سركاتب ومدير: على اصغر كمال الدينف.

تكرارى موجب اولمايان مقاله‌لر ممنونيت ايله قبول ايدلورلر. درج ايدلمه‌ين مقاله‌لر حقنده جواب ويرلمز واشتكا قبول ايدلمز.

بر نسخه‌سى (۵) تيينلر. هفته‌ده اوچ مرتبه چغاچق ادبى، فنى، معاشى وسياسى جريده‌ء تركيه‌در. اون نسخه‌سى (۳۰) تيينلر.

يولدز كتبخانه‌سى.

يولدز كتبخانه‌سنده مكتب ومدرسه‌لر اوچون اوشبو كتابلر صاتلمقده‌در: معلم اوّل (۹ نچى طبع) (۸ تيين)، معلم ثانى (۷ تيين)، قراءت قرآن (۷ ت)، مشق خط (۷ ت)، عقائد (۵ ت)، طهارت (۵ ت)، نماز (۵ ت)، جماعت (۵ ت)، روزه، زكات وحج (۵ ت)، هلال (۸ ت)، شريعت (۱۰ ت)، عقائد منظومه (۵ ت)، عبادات اسلاميه طبع ثالث (۳۰ ت)، ميراث ومقاسمه (۱۰ ت)، انباء الانبياء (۳۰ ت)، دروس شفاهيه طبع ثانى (۷۵ ت)، استفتاح طبع ثانى (۳۰ ت)، استكمال (۳۰ ت)، قوانين نحويه طبع ثانى (۲۰ ت)، ميزان الافكار منطق جديد (۴۰ ت)، ترجمان روسى (۲۰ ت)، متحرك الفبا (زور زور حرفلر) (۴۰ ت).

آدريس: قزان ريدا كسيه „يولدز“.

۱۹۰٦ سنه **صباح كتبخانه‌سى** ۱ نچى اوكتابرده آچلدى

قزانده پچان بازارنده „بلغار“ نومرلرى يورطنده
كتبخانه‌مزده صاتولمقده اولان كتابلر:

مراد سليمف . . . ۱۰ تيين
محروسه خانم . . . ۱۰ „
۱۹۰۷ سنه ايچون ديوارى كاليندار ۲۰ „

پوچطه مصارفى آلوچيدن.
كتابچيلرغه بيوك اكرام!

مفصل اسامى كتب، هركمگه بلا بدل يباريلور.
تيليگرام وخط ايچون آدرس: Казань, книгоиздательство „Сабахъ“

اتفاق مسلمين.

هر طرفده اتفاق مسلمين پارتيه‌سينك حركت وآثارلرى كورلمه‌ودن بحث قيلنادر. بو اتفاقنك طرفدارى اولان بعض گازيته‌لرده‌ده بوكا اعتراضلر يازلدى. بو جمعيت حاضرگه رسمى اولوب بيتمه‌دكندن بو بحث واعتراضلرغه رسمى جواب بيرو ممكن توگلدر. يولدز اتفاق طرفدارى اولديغندن خبردارلغى مقدارنده بو بحثلرگه اوزلگندن جواب ويرسه‌ده حقى واردر.

جواب شو: «اتفاق هنوز رسمى اولديغى يوقدر. غير رسمى صورتده اش قيلونى مناسب كورمديلر.

نيژنيده باش اداره اعضالغينه صايلانمش اون بيش كشى موسكوؤاده جيلوب بو پارتيه‌نى رسمى قيلو خصوصنده اجتهاد ايته‌جك ايدى. لكن بو اعضالرنك برنيچه‌سى دوما چلينلرندن اولدقلرندن ومعلوم سببلر اوچون دوما چلينلرينك بعضلرى شهرلرندن چقماسقه محكوم اولدقلرندن جيلولرى مشكللندى. حاضرده كوب شهرلرده شدتلى محافظه نظاملرى يورتلدكندن جيلوب مذاكره قيلوده، بر آز مشكل اولاچقدر. شونك اوچون مملكتده بولغانو وطوغلانولر باصلغانچى بر مقدار وقت صبر لازم اولاچقدر. ضررلى عجله‌ده معنا يوقدر» بو جمعيتنى معقول كورگان كشيلر اوچون آنك رسميتكه چغووينى وباش اداره‌سينك جيلووينى كوتمك لازم بولماسه كيره‌ك.

چونكه جمعيتنك مقصودلرى نيژنى قرار نامه‌سنده معلوم اولدى. قرار نامه‌ده باصلوب طاراتلدى. قزان كتابچيلرنده هنوز صاتلمقده‌در. قرار نامه‌ده ملتمزنك ترقيسى اوچون نيندى اشلرنى قيلو كيره‌كلگينه قرار ويرلمش ايسه، هر طرفنك مسلمانلرى شول يولده اش قيلا باشلامالى. هر محله اوچون مكتبلر آچلو لازم ديمش ايكان. مكتبسز محله‌لره مكتبلر آچا باشلامالى. هر مكتبده منتظم ترتيب ايله اوقتو كيره‌ك ديمش ايكان. هر مكتبنك پروگرامينى منتظم ايته باشلامالى. وغير ذلك. سياسى پروگرامى‌ده معلومدر. صايلاو وقتلرنده شول پروگرام بوينچه اش

قيلو احتمالى قريب بولغان كشيلرنى صايلارغه طرشمالى.

يولنى كورسه‌تمك قدرليدر. يولدن يته‌كله‌ب بارونى كوتمه‌مه‌لى. يته‌كله‌ونى كوتو صوقرلرغه‌غنه كيلشه‌در. ملتمز عموما صوقر توگلدر. كوزليلرى صوقرلرينى كورسه‌تلمش يول ايله آلوب كيتمه‌لى.

مع مافيه باش اداره اعضالرى جيلو حقنده همان مخابره ايدشمكده‌درلر.

بلكه تيز زماندن اجتماع ومذاكره ايدرلر.

«متفق»

اسلام عالمندن

اوفادن ب. ۋيدوموستى گازيته‌سينه يازلر: «اوفا ولايتنده خريستيانلقكه يازلغان مسلمانلر آول آول اسلام دينينه قايتالر. بو خصوصده ملالر ومعلملر وعظ ونصيحت ايله بيك طرشالر. بواشده عبد الرحمنوف اسملى بر كشينك بيك اجتهادى كورينه‌در.

اول كشى اوفا گوبيرناتورى اسمينه باصلغان عريضه‌لرنى هر طرفقه طاراتادر. پوپلر بو اشكه هيچ قارشى طورميلر. چونكه آنلر اوزلرينك دوخودلرينى‌غنه قاريلر. مسلماندن خريستيانلقغه يازلغان كشيلر هيچ بر وقتده پوپلرغه صدقه بيرمه‌گانلر ايمش.»

نيك ويرسونلر. آنلر هيچ بر وقتده اخلاصلرى ايله خريستيان بولغانلرى يوقدر.

كوچله‌ب خريستيانلقغه يازلغان كشيلر خريستيان بولماسلر. ميسيونيرلر دفترينده يازلو ايله گنه كشينك ايمان واعتقادى آلماشنميدر.

پيتربورغ مسجدى.

يكرمى سنه‌دن بيرلى پيتربورغده مسجد صالمق اوچون روسيه مسلمانلرى آراسنده آقچه جيلمقده‌در.

حاضرده بو صوما ايللى مك صوملرغه طولديغى روايت قيلنمقده‌در. لكن پيتربورغه كوزگه كورنورلك بر مسجد بنا قيلمق اوچون آز بولغانده ايكى يوز مك صوم آقچه لازمدر.

حاضرده باكو مسلمانلرى‌ده بو مسجد اوچون اوز آرالرنده آقچه جيارغه كرشمشلر.

باكو قاضيسى مير محمد كريم جعفرزاده بو خصوصده باكو اهاليسينى بيك ترغيب وتشويق قيلمقده‌در.

اگرده باكو شيعيلرى پيتربورغده سنيلر اوچون بنا قيلناچق مسجدكه كوب اعانه كورسه‌تسه‌لر، اهل سنت ايله اهل شيعه آراسنده دوستلقنك بيك آرتووينه سبب اولورلر ايدى.

بالفعل آقچه جيماسه‌لرده باكوده‌غى مسلمان قرداشلرمزگه عموم سنيلر طرفندن تشكر ايدرز.

باكو آقچه‌نك منبعيدر. شايد بر مقدار اعانه جيلمى‌ده قالماس. آفرين باكولى قرداشلر! ياشاسون اتفاق اهل اسلام!

هدايت جمعيتى.

باكو مسلمانلرى اوزلرينك اخلاقلرينى توزه‌تمك اوچون برنيچه مجلس ياصاب هدايت اسمنده اصلاح اخلاق جمعيتى ترتيب قيلدقلرى يولدزده يازلمش ايدى. بو جمعيتنك رئيسى باكو شهرينك قاضيسى مير محمد كريم آقا جنابلريدر.

ارشاد گازيته‌سينك يازووينه قاراغانده بو جمعيت اوشبو نظامنامه بوينچه تدبير وحركت قيلاچقدر:

۱) بوتون باكو اوچون (۱٤) علمادن مركب بر باش مجلس اولاچق. بو علما بوتون شهر خلقينك عمومى صايلاولرى ايله تعيين قيلناچقلردر.

۲) باش مجلسدن باشقه ينه هر محله‌نك اوزينه مخصوص برر مجلسلرى اولاچقدر. بو مجلسنك چلينلرينى هر محله خلقى اوزلرى صايلاياچقلردر.

۳) بو مجلسلرنك چلينلرى قرآن ايله آند ويمين ايدوب باكو مسلمانلرينك اخلاقينى توزه‌تورگه طروشورغه عهد قيلاچقلردر. شويله‌كه بونلر باكو مسلمانلرى آراسندن كشى اولتروچيلر ايله اوغريلر ايله وفاسق معلنلر ايله هيچ اختلاط قيلماياچقلر. وباشقه خلقنى‌ده اختلاطدن ممكن قدر منع قيلاچقلر.

بو خصوصده دوستلرينك وقرداش قبيله‌لرينك خاطرلرينى رعايه قيلماياچقلر.

٤) باش مجلس اعضالرى‌ده محله مجلسلرينك اعضالرى‌ده هر محله مسجدلرينه جيلوب باروب محله اهاليسنه اوزلرينك نى اوچون صايلاندقلرينى معلوم ايده‌چكلر.

وبونلر حضورنده محله خلقى عمومى توبه ايتدرله‌چك.

۵) اوشبو توبه‌دن صوگره كشى اولترگان يا اوغريلق قيلغان كشيلرگه عمومى بايكوت اعلان قيلناچق.

٦) اوشبو يمانلقلرنى قيلغان كشينى

باش مجلسکه اسمی ایله معلوم ایتمك محـله مجلسلرینك بورچیدر.

۷) بایکوت صوڭنده‌ده توبه‌گه کیلمیچی ظلم وخیانتنده دوام ایتکان کشیلر باش مجلس طرفندن محکمه‌گه بیرله‌چکدر.

۸) اخلاقسزلقده دوام ایتکان کشی محله مجلسینه چاقرلوب برنیچه مرتبه وعظ ونصیحت قیلناچقدر.

۹) مسلمانلر آراسنده بولغان نزاعلرغه ممکن اولدیغی قدر باش مجلسنك رئیسی اولان قاضی افندی حکم قیلاچقدر.

اصلاح لسان.

روسیه‌دن استـانبولده اوقی طورغـان شاکردلر برمجلس یاصاب روسیه ترکیلرینك تللرینی واملالرینی اصلاح قیلو خصوصنده مشاوره ایتمشلر. قرارلرینی ع. صور افندی ارشاد گازیته‌سینه تفصیل قیلوب یازاچقدر.

ارشاددن یولدزغه نقـل قیلوب قرارلری حقنده افکارمزنی یازارمز. بوخصوصده ملاحظه ومذاکره‌لر بیك لازمدر.

روسیه‌ده ترکی گازیته‌لر چقا باشلاوینه برسنه‌اولیور. شول زمان اچنده هیچ اعتبارسز یازو ایله‌ده تلمز بیك کوب اصلاح قیلندی.

لکن آڭلاشلادرکه عمومی ادبی برلسانغه یاقنلاشامز. مهارت ایدوب‌ده ایستانبولیلر کبی عربی‌وفارسی ترکیباتنی‌کوب قاتشدروب لسانمزنی بوزماسه‌ق، گوزل اولور ایدی.

حاضرگی گازیته‌لرده تل ایکیگه آیرلدیغی بیك آچق کورینه‌در. نور، طاڭ ومخبر لسانلری بردرلودر. الفت، فکر، وقت ویولدز لسانلری ینه باشقه‌در.

یاڭا کتابلر

سمرقند شهرنده دارالقضا مفتیلرندن الحاج محمود خواجه بهبودی جنابلری علم جغرافیه اوچون ترکستان شیوه‌سنده برکتاب تألیف قیلمشلر. برنسخه‌سی موءلف طرفندن اداره‌مزگه تقدیم ایدلدی. بوکتاب سمرقند شهرنده گوزل حروفات ایله طبع قیلنمش.

بوکتاب مفصل جغرافیه‌نك برمقدمه‌سی اولورغه اوخشیدر. جغرافیه‌نك سیاسی وطبیعی معلوماتی صـوڭغی جزلـرنده بیان قیلناچقدر. بومقدمه‌ده جغرافیه‌نك کیره‌ کلگی وآنك مسائلی شریعت اسلامیه‌گه موافقتی خصوصنده گوزل سوزلر یازلمشدر. علم هیئتدن‌ده بـرنیچه ابتدائی معلومـات بیان قیلنمشدر.

آخرنده‌غی خریطه‌لری چـوواچغراق یازلمشدر. هرنه‌ایسه، مؤلف افندیه اثری اوچون ترکستان‌قرداشلرمزنامندن تشکر ایدرز. جناب‌حق امثالینی ترکستانده زیاده ایلـه‌سـون. دقت قیلمق کیره‌ك: جغرافیه وهیئته تعلقلی بوکتاب مشهور (زیج‌الغی) صاحبی آقساق تیمرنـك اوغلینك اوغلی میرزالوغ‌بیك‌شاه‌بیش یوزسنه مقدم رصدخانه بناءقیلغان‌سمرقندشهرنده تألیف وطبع اولنمشدر. بیش یوزسنه یوقلاغان‌علملر ایمدی بوشهرده ینه اویاندی دیمك. نه بیوك قـوانچ!

خارجی خبرلر.

ترکیه.

یمنده قزل دیگز قریینده‌غی (الحدیده) شهرندن باش قلعه اولان صنغا شهرینه تیمر یول صالناچقدر. بغداد یولی استانبول قارشیسنده‌غی اسکدار شهرندن قونیه وارکلی شهرلرینه ایرشمش ایدی. ایمدی ارکلیدن اوڭ طرفقه بر بوتاق ایله چغارلوب حلب شهری آرقلی مکه یولینه طوتاشدرلاچق ایمش.

بوفرضنك ایکی‌یلده بالکلیه تمام بولووینی امیدایته‌لر. دیمك ایکی‌یلدن‌صکره ایستانبولدن حجکه طوب طوغری تیمر یول‌ایله بارو ممکن اولاچقدر.

گیرمانیه بغداد یولینی اشله‌گانچی ترکیه‌نك حجاز یولی تمام بولاچقـدر. بـویـوللرنی اوشبو روشده برله‌شدرو باشده اوق‌فرض قیلنمش‌ایکان. یاڤروپاده شبهه‌له‌نوب قارشیغه برتدبیر قیلماسونلر اوچون بوسرنی‌سلطان یاشرن‌طوتارغه‌بویورمش. ایمدی ایکی‌سنه‌دن صوڭره عربستانغه استه‌لدیکی قـدرعسکر طوطورمق ممکن اولاچقدر.

مصر.

مصر آنـگلیه تصرفینه توشکانـدن بیرلی مطبوعاتقه حریت ویرلمش ایدی. تله‌سه‌کم، تله‌سه قایده مطبعه آچـوب استه‌گان کتـاب وگازیته‌لرینی باصوب چغارا ایدی. بونك اوچون هیچ بریردن رخصت صوراووهیچ بریرگه معلوم ایتـولازم تـوگـل ایـدی. هرکم اوزینك فکرینی کتابقه یـازوب‌ده گازیته‌گه یازوب‌ده چغارا ایدی. سینزور یوق ایدی. یازغان سوز اوچون حکومت هیچ کمنی حکمگه طارتمی ایدی. بوحریتدن فائده‌لانوب مصر گـازیته‌لـری بیك بـاطـر یازدیلر. آنـگلیه‌نی قـووارغـه خلقنی بیـك قوتورتدیلر. اش بودرجه‌گه کیلوب‌بیتـکاچ آنـگلیه چدی‌آلمادی. حاضرده‌مصرحکومتینی مطبوعاتدن حریتنی آلوایله‌کوچلی‌باشلادی. تیز زماندن مصرده کتاب وگـازیته‌لـرنی تفتیش قیلورغه سینزورلر تعیین قیلناچق ایمش. بوتدبیرلری یـاشـروب بـاصلغان پروکلاماتسیه‌لرنك هوس‌ایله کوبره‌ك اوقولووینه سبب بولاچقدر.

پیرسیه.

پیرسیه‌ده ملت مجلسلرینه پایتخت اولان طهران‌شهرندن‌چلینلر صایلانوب‌مجلس آچلدی ولایتلردن همان صایلانمقده‌در. لکن علما آراسنده اختلاف چغوب طورا. صایلانغان وصایلاناچق کشیلرگه خـلاف طورالـر صایلانغان کشیلر ملت خدمتینه صالح کشیلر توگل ایمش. اوزلرینك شهرتلری اوچون ووظیفه آقچه‌سینه قزغوب صایلانغانلر ایمش.

نظام بلمه‌گان مدنیتسز خلقلرده بوحال همان بولاچقدر.

بوحال‌طوغریسی‌طوپاس‌برکونچیلکنك ثمره‌سیدر.

صایلاوبرنوع ایله‌ودر نی‌نرسه ایله‌نسه‌ده، ایله‌ك اوستنده شول ذاتنك ایریره‌گی‌قالادر. آرش ایله‌نسه، هیـچ بر وقت ایله‌ك اوستنده ایری بغدایلر قالو احتمالی یوقدر.

کم صایـلانسه‌ده، آرش آراسنـدن صایلانغان کشیلرگه بغدای توگللر دییوب اعتراض قیلو تییشلی توگلدر. صایلاندی بتدی. موقت اولسه‌ده، قائل وراضی بولوب قالورغه کیره‌ك. یمـان کشیلر ایسه، ایکنچی انتخابده صایلانا آلماسلر.

یاپونیه

آزیه‌ده مسلمانلر آراسنده پالیتیکه‌سینی یورتمك اوچون یاپونیه اسلام دینینی قبول ایتو احتمالی گازیته‌لرده یازلمش ایدی.

هرنی مقصود ایله اولسه‌لرده مسلمان بولولری مطلوبدر.

لکن یاپونیه اوزینك ایسکی دینی اولان (بودی) مذهبی ایله‌ده پالیتیکه‌سینی یورتمکده‌در.

حاضرده بودی مذهبنده برلك جهتی ایله هند مجوسیلرینك محبتینی اوزینه‌جلب‌قیلمقده‌ایمش.

بوخصوصده هندستاندن یاپونیه‌غه اوقورغه کیتکان مجوسی‌اسطودینتلر بیك‌کوب خدمت‌کورسه‌تمکده‌درلر. یاپونیه‌ده باصدروب هندستانده مجوسیلر آراسنده آنگلیه خلافینه تورلی پراکلاماتسیه‌لر طاراتالر. هرنرسه‌نی یاپونیه سوداگیرلرندن آلوب آنگلیه ماللرینه بایکوت یاصارغه قوشالر.

صوڭ، هندستانده‌غی مسلمانلردن‌یاپونیه‌غه اوقورغه کیتکان شاکردلر، نی قیلالر ایکان؟ ـ آنلرئلی دیتمه‌گانلر. علما آراسنده یاپونیه‌غه باروب دنیا فنلرینی اوقو درستمی، درست توگلمی دیگان برمناظره قوزغالمش. مناظره بعدنده‌علمانیگه قرار ویرور؟ علمانك‌قرارینی عقللی باشلی عوام مسلمانلر قبول ایته‌رمی؟ آشغورغه یارامی. مبارکلر آراسنده هر یرده مناظره‌ده مناظره، نزاع‌ده نزاع، عقللی بـاشلر اویلاب بترگانچی‌عقلسزلر اشله‌ب بتره‌چکلر.

کریت.

گازیته‌لرنك خبرلرینه قاراغانده کریت جزیره‌سنده مسلمانلرنك واتلغان وجیمرلـگان مسجدلری هم قبرستـانلری ومتـولیسی کورنمه‌گان وقفلری خزینه‌گه آلنمشدر.

اوچ مسجد قاراول اوییی ایتلمشدر. بواشلر هر برسی یاڤروپانك حریت دیئیه قاعده‌سینه بنا قیلنوب اشله‌نه‌در.

ناتسیونالیزم وسوتسیالیزم

مجرد مارکس‌نك سوزی بوینچه سوسیالیستلر اتحاد ملیکه قارشی طورالر. گمانلرنچه اتحاد ملی سوسیالیزم فکرینك ترقیسینه مانع ایمش. ملتپرور آدم هیچ سوسیالیست بولا آلمی ایمش. ترکی سوسیالیستلرنك‌ده اتفاق مسلمین پارتیه‌سینه قارشی طورولری اوشبو عمومی تقلید بلاسیدر.

بودعوانك قوری بر تقلید ایدکی بیك ظاهردر. سوسیالنی گازیته‌لر بودعوالرینی اثبات قیلو اوچون تورلی دلیللر یـازوب باقدیلر. عمومی شابلونا (اولـگی واورنه‌ك) اولان معلوم سوزلرندن آرتق دلیل یـازا آلمادیلر: «ملتپرورلر عموما بورژوآ بولا ایمش‌ده ملتنك باشقه طائفه‌سینی آشاب بتره ایمش» بوفکر بعض جاهـل سوسیالیستلرنی اکراه طریقیله دین وملتندن بیزدرب وجدانلرینی عذابلاندرمقده‌در. بعض ملیلـرنی ایسه، سوسیالیزمدن‌هیچ‌سببسز بیزدرمکده‌در.

اگرده میدانده بوفکر اولمـاسه ایدی، هرایکی پارتیه بربرینه دوست اولوب عموما ترقیلری تأمین قیلنمش اولور ایدی. ملیلر بوخصوصده انصاف ایتدیلر.

سوسیالیزم مقلدلرینڭ‌عامیانه سوزلرینی قبول ایتمه‌سه‌لرده، خواصلرینك جدی فکرلرینه معلوم اولدقده رعایه واعتبار ایده‌چك اولدیلر.

براشورلرده قاراآلدی. براشورلرنك اصلی اولان‌سوسیالوگیه‌کتابلری‌ده مطالعه‌ایدلدی. سوسیالیزمده ملیتکه‌قاتی خلافلق کورنمه‌دی. بالعکس ملی آفتانومیه وملی ترقیـاتقه کامل مساعده‌سی ظاهر اولدی.

فقـط شول قدر وار، سوسیالیزم دین وملت‌اسمی ایله اوزینك‌اساسلی قاعده‌لرینی بوزارعه ایرك‌بیرمیدر. بوباشقه مسئله. لکن بردین بو قاعده‌لرگه هیچ خلافلق قیلماسه، بلکه بالعکس دنیا اشلرینی دنیانك اوزینه موافق روشده تدبیر قیلورغه ترغیب قیلسه، بودیننی عقللی سوسیالیست مکروه‌کوررمی؟ بالعکس بوندن زیاده‌سیله ممنون اوله‌چق.

یاکه برملی آدم اوز ملتینك ترقیـاتی ایله برابر معیشت اجتماعیه‌نی‌ده قبول ایتسه، بونی سوسیالیستلرنك قـایسی دیوانه‌سی رد قیلور. بوحـال (۹۰۰) سنه مقداری مقدم بزنك بلغار ملالرینك کییف‌ده قیلغان تدبیرلرینه اوخشیدر. تاریخ روایتنه نظرا کییف کنه‌زی (ڤلادیمیر) اسلام‌دینینی قبول‌ایده‌چك اولمش. لکن خمر اچو ایـله مبتلی بولغان بعض آورولرغه آورولرندن سلامتله‌نگانچی خمر اچکه‌لرگه رخصت صورامش. بلغـار ملالری: «یوق، یوق مسلمان بولسه‌ڭز، آوروغه‌ده باشقه‌لرغه‌ده خمر اچه‌رگه رخصتمز یوق، اگرده خمرنی بوتونله‌ی طاشلاماسه‌ڭز، مسلمان بولماوڭز خیرلی» مآلنده‌گی سوزلر ایله جواب ویرمشلر.

تدبیرسز ملالرنك بوجوابلری مسلمانلر اوچون خیرلیمی اولمش؟ اویلاب قاراڭز.

اگرده بوملالر ڤلادیمرگه: «اسلام‌دیننده خمر اچو گناهدر. ممکن اولدیغی قدر بوندن هرکم طیلورغه تییشلیدر. لکن بیك مبتلی کشیلر بولسه، آنلرنی خمردن آقرن‌آقرن ندریجا منع قیلنور. هرنیچك بولسه‌ده، مسلمان بولوڭز خیرلی. خدا سزگه ایمان هدایتی ویرسه، شاید آخرده عمل‌هدایتی‌ده ویرر.» دیگان بولسه‌لر ایدی، احتمال نیلر اولور ایدی؟ ـ حـاضرده‌گی (۸۰) میلیونلق روس قومی احتمال عموما مسلمان بولغان بولورلر ایدی. احتمال روسیه ممالك اسلامیه‌نك ایڭ زوری وبرنچیسی اولور ایدی.

بوتدبیرسز ملالر کییف شهرنده اوزلری نیلر قیلدیلر ایکان؟ تاریخده معلوم توگلدر. شاید علما بولغاچ خمردن صاقلانغانلردر.

ایمدی کیله‌لم مارکس‌نك بوفکرنی‌سویله‌وینه: مارکس چیخلرده‌گی کبی اونوتلغـان ویوغالغان ملیتنی اویغاتوغه خلاف طورمش. اما بالفعل میدانده بولغان ملیتنی بترورگه طرشوغه قوشمامش. ودخی شوڤینیزمگه یعنی عداوت ملیه‌گه خلاف طورمش محبت ملیه‌گه هیچ اعتراض قیلمامش.

اشچیلر آراسنده ملیت حسینی آرتدروغه طرشوغه‌قاراغانده صنف حسینی (کلاسسوڤی صاماصازنانیه) لرنی آرتدرورغه طرشکز دیمش.

مسلکی نقطهٔ نظرندن بو بیك طوغریدر. یوغالغان واونوتلغان ملیتنی یاڭغـارتو عبث

داخلی خبرلر

•• ۲۴ نچی اوکتابرده سیناتنڭ برنچی دائره‌سنده صایلاو نظاملری خصوصنده ینه کیڭاش اولدی. بو مجلسده بعض وزارتلرنڭ‌ده وکیللری حاضر ایدیلر. بر کون آول صایلاولرینه قاتشاچق کشیلردن آولده یورت ایله طورماغان کشیلر چغارلمش ایدی.

بو مجلسده شهر صایلاولرینه قاتشو احتمالی بولغان کشیلر چغارلدی. مثلا فاتیر بیله‌وچی بولوب صایلاوغه قاتشمق اوچون اوزینه مخصوص آیروم بر فاتیر بیله‌و شرط قیلندی. فاتیرنڭ بر بولمه‌سنده طوروچیلر صایلاوغه قاتشمایاچقلر. ایکی فاتیر آراسنده ایشك بولسه، یاکه ایکیسینه بر قاپو یا بر آشخانه بولسه، بو فاتیرچیلرنڭ هر ایکیسی‌ده صایلاوغه اتنشا آلمایاچقلر. آراده برسی باش فاتیرچی بولسه، شونسی احتمال قاتشا آلور.

عجبدرکه عمومی اوله‌چق صایلاو همان خاصلانا بارادر. نظامنڭ اوزنده صراحة ذکر قیلنماغان قیدنی آرتدروب عام نظامنی خاصلامق اصول مطالعه‌غه موافق بولور میکان؟ زیاده علی النص توگلمی؟

•• عسکری مأمورلر آراسنده آلتمش یاشندن اوزغان کشیلرنڭ بولماوی تیوش ایکانلگی حکومت رجالی آراسنده تصدیق ایدلمشدر. مذکور یاشکه یتکان گینیراللر آتصطافکه گه‌چغوب اورنلرینی باشقه یاشره‌ك آدملرگه بیررگه مجبور ایدله‌چك ایمش.

•• ۋارشاۋا ـ ۋیانه تیمر یولنده راگوف استانسه‌سنده کیچ برله ساعت سکز چامالرنڭ، گرانیتسه‌دن ۋارشاوغه کیلمکده اولان پویزغه بومبا طاشلانمشدر. ایشتولگان خبرلرگه قاراغانده بر میلیون صوم چاماسنده آقچه طالانمش بولورغه کیرك دیلر. اون بیش صالدات اولتریلمش هم جراحتله نمشدر.

•• کیچ برله بیلگراددن گالاۋیچین هم باریسوفکه بارمقده اولان پوچطه‌غه هجوم ایدیلوب یکرمی آلتی منڭ صوم آقچه‌سی آلنمشدر.

•• مسیم اسملی یاپونیه آتاوی یاننده تایفون ییلی ایله یوزیکرمی سیکز عدد کویمه باتوب مڭ قدر یاپون بالقچیلری هلاك اولمشدر.

•• بو کونلرده روسیه تیمر یوللرنده طاوارلی کوینچه یاتمقده اولان ۋاگونلرنڭ مقداری سکسان دورت مڭگه یتمشدر.

بو هفته اچنده گنه طوقزمڭ ۋاگون آرتمشدر. سببی ایسه هر بر نهرلرده صولر قاطوب بر طرفدن ایکنچی طرفقه ماللرنی کوچرو ممکن بولماغانلقدندر. سوادگیرلر اوچون بو حال بیك اوڭغایسزدر.

•• گرادناچالنیکنڭ فرمانی ایله یکرمی برنچی اوکتابردن بیرلی پتربورغده اختلال یرلری یرلاغان هم پالیتسه‌نی مسخره قیلغانلقلری اوچون یوز اوتوز بیش کشیگه دورت مڭ آلتی یوز اون طوقز صوم، سکسان توقزایز ۋوزچیك هم ۱۴۵ دۋر نیککه ۴۴۶ صوم اشتراف صالونمش هم ۸۵ کشینی پتربورغده فوق العاده محافظه حالتی بولغانلقدن چیت شهرلرگه سوریلمشدر.

•• یکاترینسلافقه ۋیرخنی دنیپروفسکی‌دن کیلوچی پوچطه‌غه ۋاکزالده یکرمی کشی هجوم ایتوب پاچتالیون برله استراژنیکنی جراحتلب آلتمش اوچ مڭ صوم آقچه آلوب قاچمشلر.

•• مسکاو آستنده ایکوننیکوۋانام قریه‌ده ۋولکوف اسملی آلپاوتنڭ اوینه قوراللانغان بیش کشی کروب اوچ یوز آلتمش صوملق مقدارنده قیمتلی نرسه‌لرینی آلوب آلپاوتنڭ اوزینڭ قوللرینی آیاقلرینی به‌یلب آطینی جیگوب آلپاوتنی اوزلری برله برگه آلوب کیتمشلر.

•• چیت مملکت گازیته‌لرندن بریسی، اسیرلرنی تربیه قیلغانلغی اوچون روسیه، یاپونیه‌غه ایللی ملیون این (یعنی ۷۵ میلیون صوم) توله‌رگه تییشلگینی یازادر. روسیه قولنده اسیر بولوب طورغان یاپونلر اوچون یاپونیه اوزیده روسیه‌گه ییدی میلیون صوم توله‌یه‌چکدر.

•• پیتربورغده بر کونلرده‌گی اوچ یوز آلتمش آلتی مڭ صوم آقچه‌نی طالاوده قاتوشی بارلغی شبهه‌لی بولغان کشیلرنڭ همه‌سی بو کونلرده تۋن طرفنده‌غی گوبیرنالرغه سوریله‌چکدر.

•• مملکت خدمتنده اوتوز بش یل تورغان تریپفنڭ خاتونینه دولت خزینه‌سینڭ صوماسندن یلینه سیکز مڭ اوچ یوز اوچ صوم اوتوز اوچ تین پینسیه تعیین ایدلمشدر. سرای اداره‌سی طرفندن بیریله‌چك پینسیه‌لر بو حسابقه داخل توگلدر.

•• بو کونلرده آخراننی آتدیلینیه‌ده دوماغه صایلاو اشلرینه قاتشولری آخراننی آتدیلینه طرفندن خوش کورلمگان کشیلرنڭ حسابلری قارالمقده‌در. بوندای کشیلرنی صایلاو وقتلرنده چیتلرگه سوروب، زندانلرغه یابوب طوتمقچی بولالر ایمش. «ن. پ.»

•• سارسکی سیلوده صاقچیلرنی ینه‌دن آرتدرمشلر. یاشرن پالیتسه‌گه خاتون قزلردنده آگینتلر آلونمشدر.

•• داخلی سیاستلرده فکرلری یورمکده اولان زوراق کشیلر پیتربورغده استیشینکی‌نڭ اوینده جیولوب باش وزیر اصطالیپین‌نڭ خلافینه اش یورتورگه قرار بیرمشلر. جیولغان کشیلرنڭ اکثری اصطالیپین گه خلاف فرقه‌لردن اولمش. اصطالیپین گوچکوفکه داخلیه وزیرلکینڭ اورنینی بیرمکچی بولا ایمش دیب گازیته‌مزده یازلغان ایدی. بو جیولغان سیاست ایه‌لری باشقه قرارلری ایله برابر، گوچکوفنی وزیر ایتدرمسکه‌ده قرار بیرمشلر.

•• سینات برله وزیرلر آراسنده بو کونلرده خیلی اختلاف چغوب طورادر. حکومت، سیناتنی مینسترلر ساۋیتی واسطه‌سی ایله اصلاح قیلمق نیتنده‌در. سیناتورلر ایسه اوزآراجیلوب سیناتنی اصلاح ایدر اوچون دولت دوماسینه عرض قیلورغه لائحه‌لر ترتیب ایتوب یاتمقده‌لردر. سیناتورلرنڭ بو صوڭغی زمانلرده اوزلرینڭ آراسینه اورنلرندن چغارلغان قرقلب گوبیرناتورنڭ کروینه بیك اچلری پوشادر. چونکه بو گوبیرناتورلرنڭ اکثرینڭ عالی درجه مکتبلرده‌گی معلوماتلردن خبرلری یوق ایمش. شونلقدن سیناتورلر، سینات محکمه سینه داخل بولاچاق کشیلرنڭ عالی درجه‌ده معلوماتلی آدملردن بولولرینی تلیلر ایمش.

•• دوماغه وکیللر صایلاو اشلرینی تیکشرور اوچون اصطالیپین هرهفته‌ده بر مجلس یاصالمقده‌در.

بو مجلسکه داکلادلرنی هروقتده وزیر نائبی کریژانوفسکی حاضرلمکده‌در. کریژانوفسکی صوڭغی داکلادنده، حکومتنڭ بارقوتینی «کادیتلر» نی دوماغه کرتونڭ خلافینه صرف ایته‌رگه تیوشلگینی عرض ایتمشدر.

دوماغه نیچکده بولسه «یواشراق» لرنی کوبرك کرتورگه اجتهاد ایدله چك ایمش.

•• بو کونلرده کیلگان خبرلرگه قاراغانده «حریت خلق» پارتیه‌سی باشقه پارتیه‌لر کبی حکومت عندنده رسمی پارتیه ایتوب تصدیق ایدلمیه‌چکدر.

قزان خبرلری.

شدتلی صاقلاو.

شهرمزده قاتیلق ایله صاقلاو اعلان قیلنوغه بناء گوبیرناتور اوشبو تکلیفلرنی چغاردی:

۱) مسافرخانه، مهمانخانه، هم دۋور طوتوچیلر ویورت خواجه‌لری یاکه بو کشیلرنڭ جوابلی وکیللری هم خزینه وجماعت یورتلرنده پاسپورتلر تیکشروچی کشیلرنڭ اوستلرینه لازمدر:

آ) تصرفلرنده بولغان یورتلرغه طوروغه کیلگان کشیلرنی‌ده طوروب کیتکان کشیلرنی‌ده (۲۴) ساعت اوزغانچی پالیسه‌گه معلوم ایته‌رگه،

ب) یورتلرینه مخصوص بیلیت وپاسپورت دفترلرینی بیك ترتیبلی طوتارغه،

ت) یورتلری داخلنده شبهه‌لی بر واقعه اولسه، یاکه شبهه‌لی برجیین اولسه، شول ساعت پالیسه‌گه خبر ایته‌رگه.

شرح: بیلیت وپاسپورت دفترلری ولایت مطبعه‌سنده هم خاریطونف باصماخانه‌سنده صاتلادر.

۲) هر بر فاتیر خواجه‌لری‌ده فاتیرلرینه طوروغه کیلگان هم طوروب چقغان کشیلرینی (۲٤) ساعت اوزغانچی یورت خواجه‌لرینه یاکه آنڭ جوابلی وکیللرینه معلوم ایته‌رگه تییشلیدر.

۳) اوشبو اشلرنی ادا قیلمیچی عیبلی بولغان کشیلر باشقه وقتده‌غی کبی عادتی حکم ایله گنه ییڭل روشده حکم قیلنماسلر. بلکه آدمینیستراتیۋنی ترتیب بوینچه اوچ آی حبسکه یاکه بیشه‌ر یوز صومغه قدر اشتراف توله‌رگه حکم ایتلورلر.

٤) اچنده رخصتسز آچلغان تیپوگرافیه یاکه یاشرن قوراللر یاتیز قابنوب شارتلی طورغان نرسه‌لر طابلغان یورتلرنڭ خواجه ومتصرفلری‌ده وهم یورتنده نظامغه خلاف مجلسلر یاصالغان یاکه قوراللر وآتلا طورغان نرسه‌لر یاصالغان کشیلرده یوقارده مذکور جزالر ایله حکم قیلنورلر.

۵) یورت خواجه‌سینڭ وکیلی اشترافنی تولی آلورلق بای کشی بولماغانده، اول اشتراف یورت خواجه‌سندن توله‌تلور.

جمعیت خیریه.

قزان جمعیت خیریه‌سینڭ اداره‌سی کیله‌چك بایرامنڭ صوڭغی کونلرنده جمعیتنڭ صوماسینی آرتدرمق مقصودی ایله مجلس یاصاب فائده‌لی معلوماتدن لیکسیه‌لر اوقوتونی فرض قیلادر.

دارالفنون معلملرندن بررکشی لیکسیه اوقونی قبول ایده‌چکلر ایمش.

لیکسیه حقوق، سیاست وتاریخ بابلرندن اوله‌چقدر.

شاید طڭلارغه هوس قیلوچیلر کوب بولور..

خاتونلر دارالفنونی.

قزانده گیمنازیه‌ده تکمیل تحصیل قیلغان قزلر اوچون عالی مکتب آچو کوبدن آرزو قیلنمقده ایدی. لکن معلوم سببلر اوچون حکومت طرفندن رخصت ویرلمی ایدی. بعض پرافیسرلرنڭ همتی سایه‌سنده بوڭاده رخصت ویرلدی.

۲۳ نچی اوکته‌برده قزلر اوچون عالی بر مکتب آچلدی.

رسمی دعا ونطقلردن صوڭره فلسفه‌دن برنچی درسنی روس فیلوسوفلرندن پریۋات دوسینت ۋ. ن. ایۋانوفسکی اوقودی. (۲۰٦) قدر درس طڭلاوچی قزلر حاضر ایدیلر.

براشدر. لکن بو سوزدن میدانده حاضر بولغان ملتلرنڭ اوزلرنچه ترقی ایتولرینه خلاف طورو کیره‌کلگی چقمیدر. فنی سوسیالیزم بوتون دنیانی بر تل ایله سویله‌شورگه مجبور قیلورغه قوشمیدر. هر قومگه اوزینه مرغوب بولغان روشده ترقی ومعیشت قیلورغه کامل رخصت ویره‌در. یوق رخصت توگل، هر قومگه بو مقصودغه ایرشو اوچون سوسیالیزم یولی ایله طرشورغه قوشادر.

بو کونلرده کافکازده سوسیال دیموکراتلرنڭ مجلسلری اولمش مجلسده ملیت بحثی آچلدقده کوب کشی ملیتکه خلاف طورونی دلیل وسببی آڭلاشلماغان بر (شابلونا) دیمشلر.

کازانسکی ۋیچرده بر سوسیالست سوسیالیزم ناسیونالیزمگه خلاف توگللگینی وروس سوسیالیستلرینڭ ملیتکه خلاف بولولرینی نیمسلرگه معناسز تقلیددن عبارت ایکانینی بیك آچق صورتده اثبات قیلدی، حتی بیلگیه سوسیالیستلری عموما ناسیونالیستلر اولدقلرینی دعوا قیلدی.

یهودیلرنڭ (بوندا) اسملی پارتیه‌لری سوسیالنی اولدیغی حالده ملیت اساسینه مبنی ایدکنده شبهه یوقدر.

بزنڭ سوسیالیستلر اتفاق مسلمین حزبینه ملی اولدیغی اوچون قارشی طوردقلرینی یازمش ایدم. بونلر ئه‌یته‌لر:

«اتفاق مسلمین‌ده اوچ جهت وار: دینی، ملی، وسیاسی جهتلر. بز اتفاقیلرنڭ دینی وملی جهتلرینه اعتراض قیلمیمز. دینی وملی ترقیاتقه اجتهاد ایدلسون. لکن سیاسی بر پارتیه یاصالماسون» اگر ده بونلرغه ئه‌یتلسه: دوماده بعض دینی یا ملی پارتیه‌لر غالب بولوب کیتسه‌لر، بزنڭ دین وملتمزگه قارشی طورو احتماللری وار. شوڭا قارشی طورمق اوچون مسلمانلرغه سیاسی بر پارتیه‌ده لازمدر» دیلسه، نی جواب ویره‌چکلر. جوابلری بیلگیلی.

(آلپوت! لیبیرال! آریستاکرات! بورژوآ!) صوڭره آداب حربیه خلافنه بر ایکی شخصی تحقیرات. ملی. س.

جمعیت شرقیه.

قزانده مدنیت ومعارف هوسکاری اولان یاشلرآراسنڭ (جمعیت شرقیه) اسمنڭ مسلمانلرغه مخصوص برکلوب آچمق فکری ایکی سنه مقدم قوزغالمش ایدی. مملکتنڭ سیاست ونظاملری بولغانو سببلی بو فرض فعلیتکه چقمامش ایدی. ایمدی بو فکر تکرار قوزغالدی. تیزدن مؤسس ومباشرلر طرفندن نظامنامه‌سینه امضا قیلنوب گوبیرناطورنڭ تصدیقینه قویلاچدر.

فعلیتکه چقدقده بو جمعیت نڭ اوزینه مخصوص فاتیری اولوب هر کون معلوم ساعتلرده چیلنلری اوچون آچق بولاچقدر. بعض هفته‌لرده بوکلوبده ترکیچه وروسچه لیکسیه‌لر اوقولوب چلینلری آراسنده نشر معارف وتنویر افکاره اجتهاد ایدله‌چکدر.

کلوبنڭ اوزینه مخصوص کتبخانه‌سی‌ده اولوب تورلی کتابلر قویلاچق ومطالعه اوچون تورلی گازیته‌لر آلناچقدر. بو جمعیتکه چلین بولمق اوچون اون صوم مقدارنده آقچه آلناچقدر.

لکن هر وقت یاڭا چلینلر ایسکی چلینلرنڭ شار ایله صایلاب قبول ایتولری بوینچه‌غنه داخل بولاچقلردر.

مجلسلری مطلقا ادبی اولوب مسکرات استعمالی قطعیا ممنوع اولاچقدر. بیك معقول کوبدن کیره‌ك ایدی.

ولادتخانه.

ایکی سنه‌دن بیرلی قزان جمعیت خیریه‌سنده فقیر مسلمانلرنڭ یوکلی خاتونلری اوچون مسلمه‌لرگه مخصوص ولادتخانه آچمق فکری قوزغالمش ایدی. بو خصوصده ابراهیم میرزا تیریگولف ایله طبیبه نادیل - پروژانسکایانڭ کوب اجتهادلری کورندی. لکن آقچه بولنمادیغندن هنوز بالفعل آچلغانی یوقدر.

حاضرده بونڭ اوچون آقچه جییلا باشلاندی. احمد بای حسینف (٢٠٠) صوم ویرمش. باشقه بایلرده همتنی کورسه‌تمك کیره‌ك. بو بیك مهم وفائده‌لی بر خانه اوله‌چقدر. اویلاب قاراڭز. فقرامز بر فاتیرده ایکی اوچ جماعت برگه طورالر. بونلرنڭ آراسنده یکتلر وقزلرده بولنادر.

طبیعی وقتی ییتکان یوکلی خاتون‌نڭ حیاسی نیچك تحمل ایته‌ر؟

آندن باشقه ولادت ونفاس زماننده نظافت وپاکلکگه بیك دقت قیلمق لازمدر. فقرا فاتیرنده پاکلکنی رعایه بیك مشکلدر. قزانده بالاسی آغرلق ایله دنیاغه کیلگان مسلمان خاتونلری اوچون خاتون طبیبلرگنه قاری طورغان ولادتخانه یوقدر.

بو مفروض ولادتخانه‌نڭ طبیبه‌لری‌ده خادمه‌لری‌ده خاتون قزدن‌غنه بولاچقلردر. بو ولادتخانه‌نی میدانغه کیترمك اوچون اوچ مڭ صوم آقچه لازم اولوب آچلدقدن صوڭره هر سنه دورت یوز صوم خرجات کافی اولاچق ایمش.

مناع للخیر.

جمعیت خیریه اداره‌سینڭ تنبیهنامه‌سی بوینچه ٢٧ نچی اوکته برده جمعه کون قزان مسجدلرینڭ کوبسنده جمعیت فائده‌سینه آقچه‌لر جییلدی کوب محله‌ده ایللیشر صوم مقدارنده آقچه‌لر جییلمشدر. لکن کول بويي محله‌سنده آقچه‌جیوغه قزل تویمه‌لی برمیشه‌ر قارشی‌طوروب کوب سوزلر سویله‌ب جمعیت خیریه‌دن خلقنڭ اخلاصینی قایتارمشدر. بو کشینڭ کم ایدکی اداره‌مزگه خبر ایتلمه‌دی. شاید صوڭره معلوم اولور.

اداره‌یه خطلر.

استه‌رلی طاماقدن:

فضیلتلو محرر افندی. اوشبو مکتوبیمه جریده‌ڭزده اورن ویرمه‌ککزنی رجا ایده‌من افندم ٣٩ نچی نومره‌ڭزده مدرسهٔ مرجانیه‌نڭ اصلاحی وه‌مدرس‌لارنڭ اتفاقی کورلوب چوق ممنون اولدق. مرحوم مرجانی حضرتلری ملتمزنڭ فارابیسی وطائفه‌مزنڭ یول باشچی‌سی اولوب تدریس وتعلیماتمزنڭ ترتیب‌سز ونظمسز اولدغینه دوشنوب تألیفاتنده بیان وعیان ایلمش ایدی. همده آنڭ طلبه وتوابع‌سی اصلاحاتنڭ لزومینه یکرمی سنه مقدم دوشندکلرندن تعلیم وتدریس یوللرینی نظامغه صالمق بونلره الزم لوازم‌دن ایدی. شکرلر اولسون حضرت مخدوم وصفی الله حضرت‌لارنڭ علی سبیل الاتفاق اش یورتمك‌لاری غزیته‌ده کورلدی. "یاشاسون مدرسهء مرجانیه! یاشاسون هیئة تدریسیهٔ مرجانیه. هیئة اداره‌نڭ اعضالرندن عبد الله آپانایف حضرتینڭ ومخدوم شاکر افندی‌نڭ وباشقه معین‌لرنڭ تشبث‌لرینی تبریك ایده‌مز.

استه‌رلی‌طاماق ناحیه‌سنه‌اوته‌ك قریه‌سنده امام ملاحبیب النجار بن‌ملامصطفی

محترم محرر افندی جنابلری!

٤٨ نچی نومیر «یولدز» جریدهٔ معتبره‌ڭزده «مدرسهٔ مرجانیه‌گه کروب درس بیرگانلکی اوچون یاڭا بیسته‌نڭ کشاف ملانی محله‌سی اهالیسندن براو الفاظ قبیحه ایله سوککانلگنی حکایت قیلدیلر» دیه یازلمش خبر محتاج تصحیح اولدغندن، بنم شول واقعه حقنده‌غی اوشبو بیانمنی «یولدز» نڭ بر نومیرنده درج قیلوڭزنی اوتنه‌م.

بو وقتغه قدر برمدرسه شاکردلرینه بر نچه ملانڭ درس بیروی بزنڭ روسیه مسلمانلری آراسنده عادت بولماغاندن بونی استغراب ایتوب محله‌مز اهالیسندن بر کمسه: بونیچك اش جائزمی دگلمی؟ یوللو بندن سؤال قیلدی. بوڭا جوابا: بواش شرع وعقل‌غه موافق. اوقوچیلر اوچون‌ده فائده‌لی هم بویله برمدرسه شاکردلرینك تورلی مدرس‌دن درس اوقولری وبر مدرسنگده وقتی ایله برنیچه مدرسه‌ده درس بیروی استانبول، مصر، بخارا وباشقه‌لر کبی دیار اسلام‌ده عادت ومستحسن بر اشدر دیه سوزلرمدن صڭره، سوز باشلاوچی طرفندن وباشقه حاضر بولغان کمسه‌لر طرفندن بوڭا بحث ایدلمدی هم بنی الفاظ قبیحه‌لر ایله‌سوککان کشی بولمادی.

ملا کشاف ترجمانی

جوابلر

خیوه‌ده اورکانج شهرنده محمد یعقوب بن ایرنیاز جنابلرینه:

«یولدزنی وکتابلرمزنی خیوه‌ده نشرڭز اوچون تشکر ایدرز. یولدز لسانی خیوه‌ده آڭلاشلدیغندن بیك ممنونمز.

اتفاق مسلمین جمعیتی خیوه‌ده شعبه آچا آلماز. چونکه روسیه مسلمانلرینه مخصوصدر. اگرده ترقیات ملیه ڭز اوچون جمعیتلر ایله اجتهاد ایتمك استه‌سه‌ڭز، خیوه‌ده اوزڭزه مخصوص بر جمعیت ترتیب قیلا آلورسز. نظامنامه نمونه‌لری لازم اولسه، یوللارمز.»

قتای مماکتی کاشغر ولایتنده اوچطورفان اهالیسندن ملاعالم خواجه افندی جنابلرینه:

«فارسیدن کاشغر ترکیسنه ترجمه قیلنمش اثرلرڭزنی یوللاسه‌ڭز، طبع مشقتنی اداره‌مز التزام ایدر. لکن حرفلری بیك آچق یازلسه، گوزل اولور ایدی. خط شیکست دیدککز یازونی قزان مطبعه‌لرنده آڭلاماسلر. مشتری دفتری یوللاندی».

آدم

باصلوب چقدی. صاتوله‌در (آدم) اسملی فنی رساله

بهاسی ٢٥ تین پوچته ایله ٣٠ تین. مکتبلرگه وکتابچیلرغه بهاسی کیموتله‌در.

محررنڭ آدریسی: قزان، ادریس حمیدف.

موزیکالنی ماستیر علاج‌الدین عین الدین اوغلی سیف‌اللین

قزانده ایڤانگیلیچسکی‌اورامده اسحاق مولیکییف یورطنده

توزاته‌در هر تورلی اوین ماشینالرینی،

یاصیدر هرتورلی مسلمان کویلری اوچون نوط وپلاستینکه‌لر.

چیت شهرلردن کیلگان زاکازلر پوچطه ایله بیك تیز کوندریلور.

چیتدن کویلر یاصا غه قوشوب زاداتکه یبارگان افندیلردن، اوزلرنده بولغان اوین ماشیناسینك اسمن یازوب، اگرده اسمی معلوم بولماسه ماشیناسینه یاری طورغان کوینك اولچاون کاغزگه صزوب یبارولری اوتنوله‌در. کویلرنك اسملرون یازغان پرنس کورانت، صوراغان کشیلرگه بوش یباویلور

آدرس:

КАЗАНЬ. Евангил. ул. домъ Исхака Мавликеева. Г. Г. Сайфуллину.

صایلارغه!

دوماغه چلین صایلاو اوچون ایزبیراتیللر صایلارغه یورت خواجه‌لری، فاتیر نالوگی توله‌وچیلر هم سوداگیرلر اوزلری آرتندن یورمه‌سه‌لرده قاتشاچقلر در. چونکه بونلر اوپراغه دفتر بوینچه معلوم بولورغه تییشلی. شویله ایسه‌ده خطالق ایله توشوب قالو احتماللری واردر. هر کم صایلاوچیلر فهرستینه کرگانلگینی کرمه‌گانلگینی اوپراۋاغه منوب تیکشرورگه کیره‌ك. بلطرغی صایلاوغه قاتشوب اسملری دفترگه یازلوب قالغان کشیلرده صایلاوغه قاتشورلر. چونکه آنلرنڭ اسملری بلطرغی فهرستگه کروب قالغاندر. شویله ایسه‌ده، بو کمسه‌لرده غافل طورماسقه تییشلی. یاخطالق ایله یاکه بریوق سبب ایله احتمال یاڭا فهرستکه کرمی قالورلر. بونلرده اسملرینی تیکشرو تییشلی.

بلطرغی صایلاوغه مسلمانلردن بیك کوب فاتیرچیلر قاتشا آلمی قالمش ایدیلر. قایسی استه‌مه‌دی قایسیلری مشقتینی التزام قیلمادی. قایسی‌لری قاتشورغه قورقدی.

ایمدی صایلاونڭ نی‌اوچون ایکانلگی هر کمکه معلوم بولدی. شبهه‌لر قالمادی. بو سنه پراۋاسی بولغان مسلمانلرنڭ هر برسی صایلاوغه قاتشسه‌لر کیره‌ك.

لکن بلطر صایلاوغه قاتشماغان کشیلر بویلغی صایلاوغه قاتشو اوچون شهر اوپراۋاسینه زایاۋلنیه بیروب اوزلرینی اعلام قیلورغه تییشلیدر:

زایاۋلنیه اوشبو روشده یازلمق تییشلی

В Казанскую Городскую Управу
Отъ (званіе, имя, отчество, фамилія и адресъ)
ЗАЯВЛЕНІЕ.

Желая принять участіе въ предстоящихъ выборахъ въ государственную Думу отъ города Казани и имѣя въ гор. Казани на свое имя отдѣльную квартиру въ теченіе (Столько) лѣтъ, имѣю честь покорнѣйше просить Городскую Управу внести меня въ списки избирателей по городу Казани.

Казань, октября 1906 года.

آخرینه یاروسچه یامسلمانچه قول قویلور.

بوز ایاۋلینه‌نی چاستقه آلوب باروب پالیسه ماءمورلرندن قول قویدرمق کیره‌ك. آندن صوڭ ٦ نچی نویه‌برگه قدر اوپراۋاغه منگروب بیرورگه کیره‌ك. هر یورت خوجه‌سی اوزینڭ فاتیرچیلری اوچون اوشبو روشده زیاۋلینیه حاضرله‌تسه یاخشی بولور ایدی. چونکه فاتیرچی مسلمانلر بواشدن بالکلیه خبرسز قالولری‌ده احتمالدر.

Лито-Типографя И. Н. Харитонова. Казань. Редакторъ-издатель Ахмедъ Низамовичъ Максудовъ.